

Betreft: Internetconsultatie OCW Wetsvoorstel Doorlopende leerroutes vmbo-mbo d.d. 17-01-2019
– reactie ROC Nijmegen

Algemeen

Het wetsvoorstel is intern besproken in januari 2019 in het College van Bestuur en met de onderwijsdirectie, enkele beleidsmedewerkers, docent/contactpersonen ROC Nijmegen NOVIA en een aantal teammanagers bij ROC Nijmegen. In algemene zin willen we de volgende punten meegeven.

Vooropgesteld willen we benoemen dat we samenwerking belangrijk vinden, dat doen we in de praktijk met al onze regionale onderwijspartners in het voortgezet onderwijs, hoger beroepsonderwijs en bedrijfsleven. Wij hebben al geruime tijd een regionale samenwerking met het vmbo, met afspraken en gemeenschappelijke uitgangspunten als het gaat om doorlopende lijnen en arrangementen voor zowel het onderwijs, begeleiding, LOB en zorglijnen vmbo-mbo. In 2018 is hier door het vmbo in de regio en ROC Nijmegen extra op geïnvesteerd met een meerjarige ontwikkelagenda NOVIA vmbo-mbo en complementaire netwerkorganisatie.

Het wetsvoorstel kan verstrekkende gevolgen hebben voor zowel het vmbo als het mbo. Er wordt gesproken in de Memorie van toelichting van een actief stimuleringsprogramma voor doorlopende leerroutes op alle mbo niveaus in elke regio vanaf 2020-2021. De impact van dit wetsvoorstel en deze ambitie betekent een herziening en herstructurering van het vmbo en mbo, terwijl de herziening van de vmbo-profielen en mbo-kwalificatiestructuur net zijn gebeurd.

De Memorie van toelichting ademt enerzijds een ambitieuze aanpak: *‘een actief stimuleringsprogramma... een jongere kan in elke regio op elk niveau terecht in een doorlopende leerroute vmbo-mbo’*.

Anderzijds staat overal opgenomen dat het wetsvoorstel een wettelijke **mogelijkheid** biedt (kunnen en mogelijk maken etc.) maar geen verplichtingen oplegt in termen van samenwerking. Het hoeft niet, het kan wel. Echter, bij wie ligt het initiatief en zijn alle vormen van samenwerking, regio's en partners mogelijk? En is er geen sprake van logica, zoals de arbeidsmarktregio's of preferente partners in de samenwerking (shoppen bij vmbo-scholen en MBO-instellingen kan hiermee). Voor ROC Nijmegen is de arbeidsmarktregio een logisch uitgangspunt.

Het wetsvoorstel lijkt toch vooral ingegeven te zijn om experimenten en versnelde routes makkelijker te kunnen opzetten in het vmbo. Het wetsvoorstel leest als een eerste stap naar een **stelselwijziging**. Het voorstel richt zich sterk op de realisatie van minder VSV in deze experimenten door het doorlopende karakter. Dit komt mede wellicht doordat in de experimenten vooral de goed presterende vmbo-leerlingen deelnamen met een overtuigde keuze voor het beroep. Deze doelgroep behoorden al niet tot de vsv-kandidaten.

De terugvalopties kunnen zowel nu, als bij toekomstige wijzigingen, wel eens zeer lastig te organiseren zijn. Betaalbaarheid en organiseerbaarheid voor meerdere opties is een grote zorg als het gaat om in de lucht houden van reguliere mbo-opleidingen, doorlopende leerroutes, en eventuele terugvalopties. Wie houdt daarbij eigenlijk zicht op de leerling/student? Ook als het gaat om studievertraging in het

geval van doubleren of zakken voor een examen of behoefte aan extra ondersteuning ofwel uitdaging? Het borgen van de leerwinst en studievoortgang van de student moet voorop staan.

De focus op een minimale en maximale studieduur voor deze trajecten leest op de stap naar een versnelling van een jaar. Voor zowel zwakkere leerlingen als voor meer kennisintensievere of complexe mbo-opleidingen is dat geen versterking. De gedachte dat veel jonge mensen al weten wat ze willen worden is een onterechte vooronderstelling. Sterker gezegd, het worden er steeds minder, en dat kan ook niet anders in de huidige wereld.

Onze insteek is dat **LOB** nog centraler moet op het gehele VMBO, ook in VMBO GL/TL. Wellicht is de beste vmbo school wel die leerlingen aflevert die gezond twijfelen, verder willen leren en voorlopig nog niet getrechterd willen worden in een smalle route.

Met de keuze voor het VMBO profiel D&P op veel scholen wordt het hoe dan ook lastig om doorlopende, verwante en/of versnelde leerroutes te gaan opzetten. In het wetsvoorstel staat onvoldoende uitgewerkt wat een aanverwante mbo kwalificatiedomein of kwalificatie is als het gaat om de keuze voor een doorlopende leerroute vmbo-mbo. Dit roept vragen op bij ons. Zou het profiel VMBO Dienstverlening en producten, *aanverwant* kunnen zijn met MBO Kwalificatiedossier Dienstverlening N2? Maar *niet verwant* met MBO Niveau 2 Kappers, Verkoopmedewerker, Uitvoerend Bakker of Particuliere Beveiliging?

Het wetsvoorstel gaat voorbij aan het risico dat dit kan leiden tot een versnippering van het aanbod in het vmbo en mbo. Het huidige stelsel mbo met vier niveaus en twee leerwegen, kwalificatiestructuur en andersoortige regionale of cross-over experimenten, is reeds complex. Dat geldt ook voor het vmbo met alle leerwegen en profielen.

Een structurele toevoeging van nieuwe doorlopende leerroutes vmbo-mbo op alle niveaus maakt het minder doelmatig, financieel niet uitvoerbaar en met een hogere kans op risico's. En mogelijk zelfs tot een verzwakking van het beroepsonderwijs.

Er zijn zeker mogelijk denkbaar dat een enkele opleiding, en met garantie van voldoende leerlingen/studentenvolume het denkbaar is om een vmbo-mbo doorlopende leerlijn in te richten. We denken dan met name in termen van **doorlopende leerarrangementen**: afstemming op inhoud van profielen, modulen en keuzevakken in het vmbo, en in verbinding met mbo kwalificatiedossiers. Door middel van maatwerk arrangementen kan de meerwaarde bepaald worden voor de leerling/student in termen van verbreding, verdieping of anderszins.

Tot slot is het een fundamentele vraag in hoeverre het vmbo de positionering en het aanbod van het beroepsonderwijs kan bepalen, mede gelet op de maatschappelijke en de onderwijscontext waarin het vmbo nu staat, veelal verbonden aan scholen met havo /vwo en de vaak beperkte verbinding met het bedrijfsleven of de beroepspraktijk. Voor het bepalen van de koers, studenten laten leren in de beroepscontext, en de richting van het beroepsonderwijs zijn mbo-instellingen de eerst aangewezen onderwijspartner voor het bedrijfsleven en de regionale arbeidsmarkt. Geef de **regio** de **ruimte** om de samenwerking vorm te geven in het belang van de student en de arbeidsmarkt.